

X. medzinárodné stretnutie Asociácie strážcov CHÚ Slovenska

V dňoch 15. až 17. júna 2000 sa v Račkovej doline na území TANAPu uskutočnilo IX. stretnutie strážcov NP, CHKO a dobrovoľníkov. Jednou z úloh tohto stretnutia bolo pripraviť X. medzinárodné stretnutie strážcov CHÚ Slovenska a dobrovoľníkov v CHKO BR Poľana v mesiaci október 2000. X. medzinárodné stretnutie Asociácie strážcov CHÚ Slovenska sa uskutočnilo v dňoch 6. až 8. októbra 2000 v CHKO BR Poľana.

Na valnom zhromaždení členov Asociácie sa po privítaní hostí a všetkých účastníkov stretnutia pristúpilo k voľbe návrhovej komisie. Po kontrole záverov IX. stretnutia Asociácie nasledovala správa o činnosti výboru. Ďalším bodom bol stav členskej základne (aktuálny stav členskej základne je 41 členov, s výnimkou členov, ktorí nezaplatili členský príspevok + 1 čestný člen) a stav financií. D. Harťanský informoval o vypracovaní listu vedúcemu úradu MS SR D.Lipšicovi o spolupráci s odborom ochrany prírody a krajiny MŽP SR s cieľom zriadiť pre členov stráže prírody a profesionálnych pracovníkov ŠOP SR inštitút verejného činiteľa, aj s poukázaním na nedostatky, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri svojej práci. Po prestávke výbor Asociácie predložil návrh plánu aktivít na rok 2001 (obsahuje 10 úloh) a plán samofinancovania Asociácie (formou odpracovania stanoveného počtu brigádnických hodín). Diskusia sa týkala miest XI. a XII. stretnutia v roku 2001. Niektorí členovia Asociácie poukázali na potrebu zlepšenia komunikácie v Asociácii (formou vydávania spravodajcu alebo súhrnných správ). Živá diskusia sa tiež rozprúdila na tému zaradiť do plánu aktivít na rok 2001 vypracovanie zmluvy so ŠOP SR s cieľmi - umožniť účasť na stretnutiach ASCHÚS strážcom a členom, vytvoriť funkčné miesto s pracovnou náplňou terénna, strážna a informačná služba. ASCHÚS by sa mala stať garantom školenia a vzdelávania strážcov (certifikát) s cieľom maximálne možného vybavenia a vytvorenia profesionálnych podmienok pre strážcov. Ďalšie informácie sa týkali pripravovaného európskeho stretnutia rangerov v Dánsku na prelome rokov 2000/2001 a výmenných projektov EUROPARCu.

Veľmi inšpiratívnymi časťami stretnutia bolo školenie strážcov medzinárodnými účastníkmi z Maďarska (šéf lesníckeho a poľnohospodárskeho odboru Ministerstva ochrany životného prostredia Géza Temesi), Rumunska (Arthur Hebel z NP Retezat), Rakúska (z NP Donau Au), Anglicka (z Lee Valley Park) a samozrejme už tradične žoviálnymi kolegami z Českej republiky (z CHKO Beskydy, z NP Šumava a z KRNAPu), ktoré pokračovalo celé sobotné dopoludnie.

• MAĎARSKO

V Maďarsku je ústredným štátnym orgánom ochrany prírody Ministerstvo ochrany životného prostredia, ktoré má 2 odborné sekcie (sekcia ochrany zložiek životného prostredia a sekcia ochrany prírody). Ďalšími orgánmi je Generálny inšpektorát ochrany životného prostredia a prírody a Inštitút ochrany prírody so sídlom v Budapešti a riaditeľstvá 9 národných parkov (Aggtelek, Balaton-felvidék, Bükk, Duna-Dráva, Duna-Ipoly, Fertő-Hanság, Hortobágyi, Kiskunság, Körös-Maros). Celkový počet osobitne chránených častí prírody v Maďarsku je 1398 (9 národných parkov, 38 chránených krajinných oblastí, 140 prírodných rezervácií a 1 prírodná pamiatka + 1210 chránených území miestneho významu), pričom celková rozloha chránených území tvorí 9,8% rozlohy Maďarska. V Maďarsku platí od roku 1996 zákon o ochrane prírody, ktorý definuje okrem iného aj úlohy stráže prírody. Členovia stráže prírody majú o.i. štatút verejného činiteľa a sú úradnými osobami, ktoré môžu napríklad kontrolovať automobily a tiež doklady poľovníkov a rybárov. Členovia stráže prírody majú určený svoj obvod a oblasť pôsobenia s rozpisom jednotlivých služieb. V jednotlivých chránených územiach sa pohybuje počet strážcov od 7 do 33, pričom na 1 strážcu pripadá 2850 až 4909 ha. Strážcovia sú štátnymi zamestnancami a zaujímavosťou je aj fakt, že až 60% z nich má vysokoškolské vzdelanie.

- **ČESKÁ REPUBLIKA**

Ústředním orgánem štátné správy vo veciach ochrany prírody a krajiny je Ministerstvo životného prostredia ČR, jeho podriadeným orgánom je Správa CHKO ČR, ktorá spravuje 24 CHKO. Okrem CHKO sú na území ČR 4 NP. Odbornou organizáciou je Agentúra ochrany prírody a krajiny. Osobitne chránené časti prírody a krajiny zaberajú 13% rozlohy územia ČR. Dosť podstatným rozdielom oproti SR je skutočnosť, že NP a CHKO sú správnymi orgánmi a stráž prírody má počas výkonu svojej funkcie štatút verejného činiteľa. V roku 1998 bola založená asociácia strážcov v ČR, ktorá má 28 členov. V NP Šumava je zriadený útvar informačnej a strážnej služby, ktorý riadi 4 strážne obvody, zriadené na území tohto národného parku, pričom v každom z nich pracuje 3-5 profesionálnych strážcov. V KRNAPe sú strážcovia súčasťou prevádzkového odboru. Na území KRNAPu sú zriadené 3 pracoviská, pričom na každom z nich pracujú 4-5 profesionálni rangeri a celkovo asi 26 dobrovoľníkov.

- **RAKÚSKO**

V Rakúsku je vyhlásených 5 národných parkov, ktoré reprezentujú rozličné typy krajiny. Zaujímavosťou manažmentu týchto národných parkov je, že každý z nich má vlastný systém organizácie. Asociácia rangerov Rakúska bola oficiálne založená až v roku 1999. V národných parkoch pracuje asi 200 ľudí. Na vyškolenie strážcov existuje len v samotnom Rakúsku 25-26 rôznych tréningových kurzov, ktoré majú tiež rozličnú dĺžku trvania (od 3 týždňov po 2 roky). Preto sa v poslednej dobe ukazuje potreba zjednotenia systému týchto kurzov. Perličkou Rakúska je, že do dnešného dňa chýba presná definícia ranguera. Rangeri sa stretávajú na stretnutiach raz v roku. Len v národnom parku Donau Au je zamestnaných 35 ľudí.

- **RUMUNSKO**

V Rumunsku sú 3 oficiálne chránené územia, kde fungujú 3 rozdielne systémy. Ochrana prírody v Rumunsku vychádza zo spracovaného projektu ochrany biodiverzity. Po 4 rokoch fungovania tohto systému sa skúsenosti s vytvorením siete chránených území budú aplikovať na existujúci systém. Ústredným orgánom štátné správy je Ministerstvo pre vodu, lesy a životné prostredie. Riaditeľstvu národných parkov je podriadená služba chránených území, ktorá riadi 3 národné parky. Na území národného parku pracuje 12 profesionálnych rangerov a správa národného parku si na obdobie sezóny prenajíma 5 sezónnych rangerov.

- **ANGLICKO**

Lee Valley Park bol založený v roku 1966 na ploche 4500 ha (z toho je 1500 ha v inom vlastníctve). Navštívi ho ročne 2,5 mil. návštevníkov. Na jeho území je zamestnaných 14 rangerov na plný pracovný úväzok + 10 sezónnych pracovníkov - rangerov. Náplňou ich činnosti je manažment v ochrane prírody, starostlivosť o kultúrne dedičstvo, monitoring a pod. Dôležitou je i práca s dobrovoľníkmi (B.T.C.V.)

V poobedňajších hodinách sa uskutočnila terénna exkurzia na trase Predná Poľana - Zadná Poľana - Katruška - Strunga a späť, ktorej sprievodcom bol vedúci správy CHKO BR Poľana - Ing. Dušan Slávik. Zaslávane, jemu vlastným spôsobom, oboznámil účastníkov exkurzie s históriou, súčasnosťou, prírodnými podmienkami a zaujímavosťami CHKO. Dlhý „sprievod“ strážcov, prevažne v zelenom služobnom oblečení, vzbudzoval údiv okoloidúcich turistov. Zaujímavým spestrením bol operatívny zásah Dana Hartánskeho – strážcu NAPANT voči cyklistovi v NPR.

Večer sa rozbehla už tradičná „Ranger Party“, tentoraz na netradičnom mieste – živánčisku pri hoteli. Pri dobrom jedle, nápojoch, country hudbe improvizovanej kapely (zloženej z členov skupín Countryči a Sosna) a miestnom harmonikárovi sa zábava pretiahla do skorých ranných hodín. Po nedeľných raňajkách (kde mimochodom mnohým chýbala káva) sa účastníci X. medzinárodného stretnutia Asociácie strážcov CHÚ Slovenska rozišli domov.

Na záver netreba zabudnúť vyzdvihnúť organizátorov tohto stretnutia (najmä Jara Babica). V doterajšej histórii ASCHÚS to bolo stretnutie, na ktoré sa podarilo pritiahnúť najviac zahraničných účastníkov.

spracoval: Juraj ŠVAJDA
(red. upravené)